

Константиненко Л. А.

PERITRICHIA В БІОЦЕНОЗІ АКТИВНОГО МУЛУ ОЧИСНИХ СПОРУД

Кафедра зоології, Житомирський державний університет ім. І. Франка
Вул. Пушкінська, 42, м. Житомир, 10002, Україна

Зростання міст, розвиток промисловості сприяє збільшенню обсягів стічних вод. Одним з методів їхньої очистки є біологічний, який здійснюється в аеротенках за допомогою активного мулу. Активний мул – це складний біоценоз, який створений штучно людиною під впливом технології біологічної очистки стічних вод. До його складу входять бактерії, одноклітинні, коловертки та інші організми. В процесі біологічної очистки перітрихи мають велике значення. Разом з коловертками вони є основними седиментаторами і поглинають бактерій мулу, особливо вільних, не об'єднаних в пластівки. Живлячись бактеріями, перітрихи регулюють їх чисельність і поновлюють популяцію бактерій, освітлюють очищену воду і знищують патогенних мікроорганізмів (Мамаєва, 1970). Важливим є здатність круговійчастих інфузорій разом з іншими Ciliata здійснювати флокуляцію бактерій, об'єднуючи їх в пластівки, на поверхні яких відбувається основний процес сорбції розчинених органічних речовин (Банина, 1983). Через відносно великі розміри, скоротливість зооїдів, а у частини видів і стебел, чітку картину фізіологічних реакцій та морфологічних змін на коливання умов середовища перітрихи є зручними індикаторами очистки стічних вод (Банина, 1989). Індикаторне значення для вивчення якості очистки і роботи споруд має не тільки видовий склад, але і індивідуальна мінливість, особливо таких домінуючих в очисних спорудах видів, як *Vorticella convallaria* та *V. microstoma* (Банина, 1982).

Перемішування активного мулу завдяки штучній аерації є основним фактором відбору форм перітрих в біоценозі активного мулу. Це обумовлює різке переважання форм зі скоротливими стеблами. Серед перітрих зі стеблами, що не скорочуються, (*Epistylis*, *Opercularia*) в біоценозі активного мулу відмічені, в основному види-епібіонти, які живуть на водних безхребетних, пристосовані до життя на постійно рухливих тваринах, що дозволяє їм вижити на пластівках мулу, які постійно переміщуються (Банина, 1982).

Протягом квітня – листопада ми досліджували видовий склад круговійчастих інфузорій в активному мулу очисних споруд м. Житомир. Нами були виявлені 8 видів роду *Vorticella* (*V. microstoma*, *V. ovum*, *V. convallaria*, *V. nutans*, *V. elongate*, *V. striata* var *octava*, *V. alba*, *V. peterhoffi*); 1 вид роду *Carchesium* (*C. batorligetiense*), 1 вид роду *Zoothamnium* (*Z. parasiticum*, *Z. carinogammari*); 5 видів роду *Epistylis* (*E. plicatilis*, *E. urceolata*, *E. bimarginata*, *E. thinemanni*, *E. epibioticum*); 3 види роду *Opercularia* (*O. plicatilis*, *O. microdiscum*, *O. phryganeae*); 1 вид роду *Thuricola* (*T. similis*). Найбільш часто зустрічалися *V. microstoma*, *V. convallaria*, *V. striata* var *octava*, *E. plicatilis*, *E. urceolata*, *E. bimarginata*, *O. microdiscum*, *T. similis*.

Корніснюк Т. М., Федун О. М.

ОРНІТОФАУНА ЗАПЛАВНИХ ЛІСІВ СЕРЕДНЬОЇ ТЕЧІЇ РІЧКИ ДЕСНА

Кафедра біології, Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка
Вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14038, Україна
E-mail: fedun_a@mail.ru

Метою дослідження, яке проводилося в межах заплави середньої течії річки Десна, було вивчення населення птахів та їх розподіл по біотопах. Обліки птахів проводилися протягом 2004 року з використанням методики (Равкіна, Челінцева 1999).